

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming
op het Werk

Advies nr. 243 van 25 februari 2022 over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van titel 6 betreffende laboratoria van boek II van de codex over het welzijn op het werk (D237).

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Bij brief van de Minister van Werk van 11 mei 2021 werd de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk (Hoge Raad) uitgenodigd zijn advies te formuleren betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van titel 6 betreffende laboratoria van boek II van de codex over het welzijn op het werk.

Het ontwerp van koninklijk besluit (OKB) werd op 1 juni 2021 aan het uitvoerend bureau voorgelegd (PPT/PBW – D237 – BE 1572).

Tijdens de vergadering van het uitvoerend bureau op 1 juni 2021 heeft de administratie het OKB voorgesteld en hebben de leden van het uitvoerend bureau gevraagd om dit dossier te bespreken in een commissie ad hoc samen met de sociale partners, de buitengewone leden, deskundigen en de administratie.

De vergadering plaats, in de schoot van deze commissie ad hoc D237, vonden plaats op 21 september en 30 november 2021.

Het dossier werd tijdens verschillende vergaderingen van het uitvoerend bureau besproken.

De leden van het uitvoerend bureau hebben tijdens het uitvoerend bureau van 8 februari 2022 beslist om het ontwerp van koninklijk besluit voor advies voor te leggen tijdens de plenaire vergadering van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk van 25 februari 2022 (PPT/PBW – D237 – 790).

De Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk heeft zijn advies geformuleerd tijdens de plenaire vergadering van 25 februari 2022.

Toelichting betreffende het OKB

Dit OKB verduidelijkt de regels waaraan de laboratoria moeten voldoen. Die regels zijn vastgesteld in titel 6 betreffende laboratoria van boek II van de codex over het welzijn op het werk.

De belangrijkste aanpassing aangebracht door dit OKB is het invoeren van de accreditatievereiste volgens de norm EN ISO 17025 voor alle activiteiten waarvoor een erkenning gevraagd wordt in artikel 8, 2°.

Artikel 3 van het OKB eist dat het bewijs van deze accreditatie en een kopie van het laatste auditverslag opgesteld door de accreditatieinstelling moeten worden ingesloten bij de erkenningsaanvraag. Tevens worden de competenties en diploma's nodig voor het uitoefenen van de verschillende functies in het laboratorium in dit artikel verduidelijkt en in lijn gebracht met de voorwaarden voor accreditatie. Bovendien voorziet artikel 13 van het OKB in een overgangstermijn van 2 jaar vanaf de inwerkingtreding van het OKB voor de laboratoria die op dit ogenblik erkend zijn of een aanvraag tot erkenning hebben ingediend, maar nog niet beschikken over een accreditatie.

Door artikel 4 van het OKB wordt de termijn voor het meedelen van wijzigingen die aangebracht worden gedurende de erkenningsperiode aan de inlichtingen bedoeld in de punten 1°, 3° en 4° van artikel II.6-3 van de codex en elke intrekking, schorsing of wijziging van de onder artikel II.6-11, § 6 van de codex bedoelde accreditatie gewijzigd naar vier kalenderdagen.

Door artikel 6 van het OKB wordt als voorwaarde tot erkenning de verplichting toegevoegd *“de met het toezicht belaste ambtenaren alle documenten en nuttige gegevens te bezorgen die getuigen van de naleving van de regels die voortvloeien uit de omzetting van de kaderrichtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk en de bijzondere richtlijnen die in uitvoering van deze kaderrichtlijn zijn vastgesteld”*, ter voorkoming dat buitenlandse laboratoria, die niet ter plaatse door de AD TWW gecontroleerd kunnen worden, minder streng zouden beoordeeld worden op het vlak van de naleving van de regels inzake welzijn op het werk dan Belgische laboratoria.

Hetzelfde artikel verplicht eveneens het naleven van schriftelijke instructies van de leidend ambtenaar van de AD HUA of van de AD TWW voor het uitvoeren van de verrichtingen waarvoor de erkenning wordt gevraagd.

De niet-naleving hiervan wordt gekoppeld aan de schorsing van de erkenning.

Het artikel 7, 3° van het OKB voorziet dat de werknemers van het laboratorium verbonden zijn door middel van een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur of door middel van een statuut waarbij hun rechtspositie eenzijdig is geregeld door de overheid, zij beschikken over voldoende wetenschappelijke kennis en ervaring en zij voldoende in aantal zijn om de taken die hen werden toevertrouwd naar behoren te vervullen.

Deze bepaling is van belang opdat het laboratorium daadwerkelijk over de nodige deskundigheid beschikt. Indien andere arbeidsrelaties dan deze van onbepaalde duur zouden worden toegelaten, kan de stabiliteit van het laboratorium in het gedrang komen, door een groot personeelsverloop en kan ook de deskundigheid onvoldoende gewaarborgd worden.

Artikel 7 van het OKB verzekert eveneens dat het laboratorium zelf controle heeft over de toegang tot zijn lokalen en apparatuur.

Dit OKB voorziet in artikel 11 de mogelijkheid dat de erkenning ambtshalve vervalt indien de accreditatie werd ingetrokken of niet werd vernieuwd.

De herhaaldelijke fouten in metingen en analyses zijn nader gespecificeerd in artikel 11 en er wordt een wachtperiode van twee jaar ingevoerd na de intrekking van de erkenning om opnieuw een erkenning aan te vragen.

Het nieuwe artikel 12 van het OKB voert de mogelijkheid tot schorsing van de erkenning in. Deze schorsing wordt gekoppeld aan de schorsing van de accreditatie, het niet naleven van de verplichtingen bedoeld in art. II.6-7 van de codex en het niet bezorgen van het jaarverslag aan de AD TWW.

Deze aanpassingen voorzien in het OKB houden rekening met de “only once” principes wanneer er documenten of gegevens gevraagd worden bij de erkenningsaanvraag of de aanvraag tot hernieuwing van de erkenning.

Tenslotte wordt door dit OKB verduidelijkt dat de klant in de context van deze wetgeving de werkgever is, die een beroep doet op het laboratorium en worden enkele taalkundige correcties aangebracht in de Nederlandse tekst.

Op vraag van de sociale partners van de Hoge Raad heeft de administratie een analyse gemaakt van de lijst van de thans erkende laboratoria. Uit deze analyse blijkt dat:

- ✓ 75 % van de erkende laboratoria erkend zijn voor de analyse van asbest en 25 % van de laboratoria erkend zijn voor andere werkplaatsanalyses;
- ✓ 71 % van de erkende laboratoria beschikt reeds over een accreditatie. De scope van deze accreditatie stemt niet steeds overeen met deze waarvoor de erkenning werd bekomen. Maar het bekomen van een uitbreiding van de scope van de accreditatie is wel een stuk eenvoudiger dan het bekomen van een nieuwe accreditatie. De verplichting tot accreditatie zal dus in de praktijk voor de meeste laboratoria geen problemen met zich brengen.
- ✓ 12,5 % van de erkende laboratoria zijn van buitenlandse oorsprong (Nederland). Zij vormen dus een minderheid ten opzichte van alle in België erkende laboratoria. Omwille van het vrij verkeer van diensten is het onmogelijk voor de Belgische overheid om buitenlandse laboratoria te weigeren te erkennen.
Het opleggen van de accreditatie die voor alle labo's hetzelfde is maakt het gemakkelijker om buitenlandse labo's te erkennen. Anderzijds moeten deze labo's ook beantwoorden aan de bijkomende strengere erkenningscriteria, wat wellicht moeilijker is. Belgische en buitenlandse labo's worden aldus gelijk behandeld;
- ✓ de laboratoria van universiteiten wel degelijk een accreditatie kunnen bekomen.

Bijkomende informatie van de administratie betreffende de accreditatie van de laboratoria:

Het invoeren van de verplichting tot accreditatie is een noodzakelijke voorwaarde om de goede werking van het laboratorium te waarborgen, maar is geen voldoende voorwaarde hiertoe. De accreditatie legt door de toepassing van de norm ISO 17025 een belangrijke basis voor de goede werking van het labo en de accreditatie levert het bewijs dat aan een reeks basiscriteria wordt voldaan.

Dit moet dan niet meer gecontroleerd worden door de AD TWW. Er dient opgemerkt te worden dat de regelgeving nu reeds stelt dat deze norm moet worden toegepast, evenwel zonder dat hiervoor een formeel bewijs moet worden voorgelegd. De erkenning legt een aantal regels op aan de laboratoria die extra waarborgen bieden op het vlak van deskundigheid, middelen en onafhankelijkheid. Op de naleving van die regels wordt toezicht uitgevoerd door de AD TWW.

Bovendien wordt in het OKB bepaald dat de AD TWW instructies kan geven aan de laboratoria (naar analogie met wat gebeurt bij de EDTC's) en worden de sanctiemechanismen verfijnd. Accreditatie en erkenning vormen samen een stevige basis om de kwaliteit van het werk van de erkende laboratoria te waarborgen.

De accreditatie is een belangrijke kwaliteitstoets die een gelijke behandeling van binnen- en buitenlandse laboratoria mogelijk maakt, zorgt voor een sneller verloop van de erkenningsprocedure en het werk van de AD TWW vereenvoudigt. Deze kan zich immers toeleggen op het waken over de naleving van de

erkenningvoorwaarden die noodzakelijk zijn om de kwaliteit en de onafhankelijkheid van de erkende laboratoria te versterken.

De naleving van de voorwaarden opgelegd door de gewijzigde regels van boek II, titel 6 van de codex is een verplichting voor de erkende laboratoria. Op dit ogenblik bestaat er in België enkel een verplichting om een beroep te doen op een erkend laboratorium voor de analyses die betrekking hebben op de asbestreglementering. Voor alle andere analyses is de werkgever in principe vrij om een beroep te doen op om het even welke dienst die dergelijke analyse kan uitvoeren. Het is slechts in geval van betwisting van de resultaten van de analyse binnen het comité PBW of indien de AD TWW dit oplegt, dat een werkgever verplicht is een beroep te doen op een erkend laboratorium (artikel 148decies 1§6 ARAB en diverse bepalingen in de codex).

Rekening houdend met de huidige praktijk is het invoeren van de accreditatie een verbetering en levert zij een bijkomend concurrentieel voordeel op aan de erkende laboratoria tegenover de niet-erkende laboratoria.

Uit het voorgaande blijkt dat het opleggen van de verplichting tot accreditatie geen specifieke bijkomende problemen met zich meebrengt om als laboratorium te kunnen worden erkend.

II. ADVIES VAN DE HOGE RAAD VAN 25 februari 2022

De Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk geeft een **unaniem advies** om het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van titel 6 betreffende laboratoria van boek II van de codex over het welzijn op het werk **voorlopig on hold** te zetten.

De Hoge Raad heeft immers een aantal bezorgdheden, die niet zozeer betrekking hebben op de voorgestelde verplichte accreditatie, maar veeleer verband houden met de globale toestand i.v.m. de rol en de werking van de laboratoria.

De Hoge Raad meent unaniem dat dit een grondige en alomvattende analyse vereist met als doel zowel op kwalitatief als kwantitatief vlak de laboratoria zo efficiënt mogelijk te kunnen inschakelen in de meetstrategie die de bescherming van de werknemers moet bevorderen.

Vaststellingen van de Hoge Raad betreffende de metingen van agentia die een risico kunnen vormen voor de gezondheid van de werknemers op de werkvloer.

Tijdens de bespreking van het voorgelegde OKB heeft de Hoge Raad de tijd genomen om te luisteren naar de opmerkingen van de administratie en van andere deskundigen.

Uit de praktijk blijkt dat zich de volgende situaties voordoen:

1. het aantal uitgevoerde metingen op de arbeidsplaats is te laag;
2. er gebeuren weinig metingen onder een erkenning;
2. de monsternemingen worden in de praktijk dikwijls uitgevoerd door een preventieadviseur, die niet altijd zou beschikken over de nodige competentie ter zake;
4. de kwaliteit van de monsternemingen, de analyses en de rapportages is niet steeds gegarandeerd;
5. sommige laboratoria zouden monsters die niet correct genomen zijn niet weigeren voor analyse;
6. de regelgeving biedt onvoldoende stimulansen om een erkenning/accreditatie te behalen.

Bezorgdheden betreffende de accreditatie van de laboratoria:

Met betrekking tot de door het OKB voorgestelde accreditatie merkt de Hoge Raad op dat sommige kwesties nog niet zijn opgelost:

- 1) Is de in het OKB voorgestelde accreditatie haalbaar voor de erkende laboratoria? Zullen sommige laboratoria als gevolg van deze accreditatieverplichting hun activiteiten waarvoor zij momenteel zijn erkend, staken?
- 2) Wat zou het effect zijn van een daling van het aantal erkende laboratoria op de huidige markt van de erkende laboratoria? Zou een daling van het aantal erkende laboratoria tot een stijging van de prijs van de analyses leiden?
- 3) Wat is het percentage van de analyses uitgevoerd door laboratoria die reeds geaccrediteerd zijn?
- 4) Zijn de geaccrediteerde laboratoria bereid de nodige stappen te ondernemen om hun accreditatiedomein uit te breiden?
- 5) Wat is het effect van accreditatie op de kwaliteit van de door laboratoria uitgevoerde analyses? Is de kwaliteit van de analyses die door geaccrediteerde laboratoria worden uitgevoerd hoger dan de kwaliteit van de analyses die door niet-geaccrediteerde laboratoria worden uitgevoerd, en in welke mate?

In dit verband verwijst de Hoge Raad naar de norm ISO/IEC 17025:2018, Algemene eisen voor de competentie van test- en kalibratielaboratoria. In deze norm is een nieuwe eis opgenomen die bepaalt waaraan geaccrediteerde laboratoria sedert 1 maart 2021 moeten voldoen. Het gaat om het beschikbaar hebben van de extra bijdrage aan de meetonzekerheid inzake monsterneming.

Algemene opmerkingen betreffende de metingen van agentia die een risico kunnen vormen voor de gezondheid van de werknemers op de werkvloer.

In het licht van de bovenstaande bezorgdheden maakt de Hoge Raad nog de volgende opmerkingen.

De Hoge Raad is van mening dat elke wijziging in de regelgeving betreffende laboratoria een positief effect moet hebben en ervoor moet zorgen dat 1) de bemonstering, analyse en rapportage van metingen op de werkplek op een kwalitatieve manier worden uitgevoerd en 2) het aantal metingen en analyses dat door de laboratoria wordt uitgevoerd, niet afneemt.

Een voldoende aantal geaccrediteerde laboratoria is een noodzakelijke voorwaarde om de kwantiteit te garanderen van de metingen van agentia die risico's voor de gezondheid van de werknemers op de arbeidsplaats met zich mee kunnen brengen.

Voorts is het waarborgen van de kwaliteit van de bemonstering, de analyse en de rapportage van agentia die op de arbeidsplaats risico's voor de gezondheid van de werknemers kunnen opleveren, een noodzakelijke voorwaarde om de kwaliteit van de door de laboratoria verrichte metingen en analyses te garanderen.

Voor de Hoge Raad is het van belang de kwaliteit van de monsterneming, de analyse en de rapportage te beoordelen en de nodige maatregelen te nemen om de kwaliteit van die monsterneming, analyse en rapportage te verbeteren.

Om deze redenen, vraagt de Hoge Raad dat de reglementering de kwaliteit en de kwantiteit waarborgt van de analyses en metingen die door de erkende laboratoria worden uitgevoerd.

De Hoge Raad wenst samen met de administratie in de nabije toekomst de meetproblematiek van de blootstelling van werknemers aan gevaarlijke agentia op de werkvloer in haar geheel te onderzoeken.

De Hoge Raad is van mening dat, om het aantal metingen te bevorderen, een sensibiliseringscampagne kan worden gevoerd, met daaraan eventueel gekoppeld een inspectiecampagne, waarbij in de eerste plaats kan gefocust worden op de agentia waarvoor op Europees vlak bindende grenswaarden zijn vastgesteld. Hierdoor kan onder meer nagegaan worden of de door de wetgeving vastgestelde grenswaarden in de praktijk worden nageleefd.

De andere hieronder vermelde vaststellingen hebben te maken met de kwaliteit van de metingen en de analyses.

De Hoge Raad vraagt om te onderzoeken:

- ✓ of, en in welke gevallen een meting in al zijn elementen (monsterneming, analyse en verslag) moet worden uitgevoerd door een erkend laboratorium;
- ✓ of de verschillende elementen van een meting mogen worden uitgevoerd door verschillende instanties (de werkgever zelf, een preventieadviseur van de interne dienst of externe dienst PBW), op voorwaarde dat de kwaliteit van de volledige meting wordt gewaarborgd door te bepalen dat de verschillende personen die belast worden met monsterneming, analyse en verslaggeving moeten beschikken over een accreditatie. Het erkend labo komt dan enkel tussen in geval van betwisting van de resultaten van de meting;
- ✓ of elke meting in al zijn elementen steeds moet worden uitgevoerd door een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk, die daarvoor al dan niet over een accreditatie moet beschikken. Het erkend labo komt enkel tussen indien de externe dienst niet over de nodige deskundigheid beschikt of in geval van betwisting van de resultaten van de meting;
- ✓ of meer aandacht moet besteed worden aan metingen en meetstrategieën en -methodes in de opleiding van alle preventieadviseurs;
- ✓ of het nodig of nuttig is om gidsen met goede praktijken in verband met metingen uit te werken en ter beschikking te stellen, zodat werkgevers de verplichte metingen correct zouden kunnen uitvoeren.

III. BESLISSING

Overmaken van het advies aan de Minister van Werk.